

Сабақ тақырыбы:

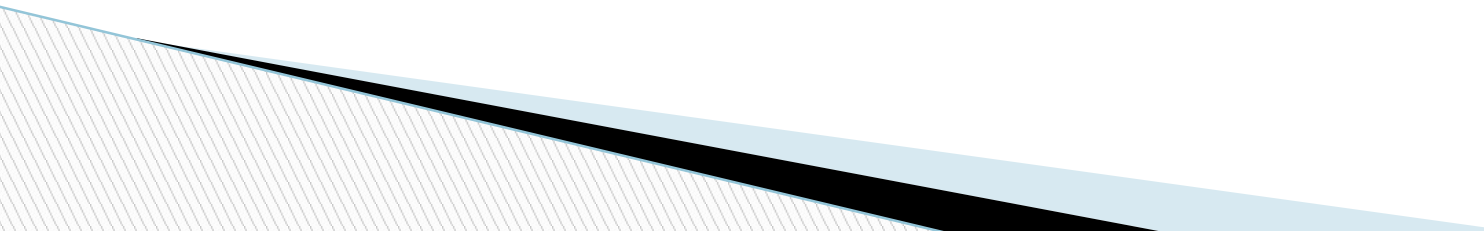
Тасқа қашалған жазулар

Сабақ мақсаттары:

- ▣ 9.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау;
- ▣ 9.5.1.1 өздік етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану

Бағалау критерийлері:

- тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжайды;
 - өздік етістің қызметін біледі, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолданады.
-

1-тапсырма. "Атаулар туралы үш сұрақ" Сызбадағы сөз тіркестеріне қатысты сұрақтарға жауап бер.

- 1. Бұл атаулар саған таныс па? Қайдан кездестірдің?
- 2. Өзің осы сөз тіркестерді қалай қолдандың?
- 3. Осы сабақта бұл сөз тіркестері қандай мақсатта қолданылуы мүмкін?

Көне түркі дәуірі

Құлпытас

Көне түркі жазулары

Көне дүниетанымы

Қашап жазу

Оқулықтың 6 бетіндегі 3-тапсырманы орында. Берілген сөздер мен сөз тіркестерін мағынасына қарай сәйкестендіріп, сөйлем құрап жаз. Қою әріппен жазылған сөздердің синонимін тап.

Ең алғашқы жазулар	араб таңбасын қолданған
Вавилон заманындағы жазулар	Олжас Сүлейменов зерттеді.
Орта ғасырдағы түркілер	құлпытасқа қашалған.
Шумер жазулары туралы	көне жазбалар туралы еңбек
Азия	жартасқа жазылған.

Өздік етіс дегеніміз не?

- Залог – грамматическая категория, которая обозначает направленность действия на объект или субъект. Скажу проще – залог показывает, каким образом совершается действие: сам субъект совершает действие, или над ним совершается действие, или совместно с кем-то и т.д. В казахском языке существует пять видов залога, разобраться в них легко.
- **Өздік етіс деп** - қимыл, іс әрекет орындаушысына, іс иесіне бағытталып, тікелей соған қатыстылығын білдіріп, әдетте сабақты етістіктерге - ын,- ін,- н жұрнағы жалғану арқылы жасалатын етістіктің түрін айтамыз.
- Мысалы: Таң атқанша тарандық (Махамбет).
- Оқушылар ерте тұрып, жуынды. Бала өзі киінді деген сөйлемдердегі тарану, жуыну, киіну қимылдары әрі белгілі бір иесі(орындаушы)- біз (тарандық), оқушылар (жуынды), бала (киінді) арқылы орындалғандығын, әрі қимыл сол иесіне бағытталғанын білдіріп тұр
- **Возвратный залог** (өздік етіс) – действие совершает субъект над самим собой. На русский язык переводится с использованием суффиксов «сь, ся». Возвратный залог образуется с помощью аффикса 'н'. Если основа глагола заканчивается на согласную, то перед аффиксом ставятся ещё гласные буквы 'ы/і' в зависимости от твёрдости или мягкости слова (ын/ін). Например, жуу – мыть, жуыну – умываться ('у' в данном случае – сонорная, поэтому следует аффикс 'ы+н=ын'); сүрту – вытирать,

- **4-тапсырма. Көп нүктенің орнына өздік етісті қойып сөйлемдерді көшіріп жаз.**
- Алыстан жартастағы көне жазулар көр... .
Ироглифті таңбалар салынған биік жартас жаңбыр суына жу... . Біз де тезірек көне жазуларды көру үшін асыға ки... . Құлпытасқа адамның, малдың немесе әлдебір заттың суретін бейнелеуге тыйым сал... .

Рефлексия

- ҚЫЗЫҚ
- ҚҰНДЫ
- ҚИЫН

